

O tom, že někdy i hrábě rozkvetou

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.fragment.cz
www.albatrosmedia.cz

Luboš Procházka
O tom, že někdy i hrábě rozkvetou – e-kniha
Copyright © Fragment, 2016

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA a.s.**

O tom, že někdy i hrábě rozkvetou

Pohádky
trochu jinak

Luboš Procházka
Ilustroval Václav Ráž

O vodnickém řemesle

Dnes se toho už o vodnících tolik neví, ale bývaly časy, kdy v našich zemích pobývala vodnická rodina nebo hashrman v kdejakém rybníku, jezírku či tůni, ba i na řekách přebývali vodníci a každý z nich měl svůj úkol. Vodnické řemeslo bývalo vysoce vážené a velmi důležité pro celou sladkovodní říši od svých pramenů v horách až po velkou slanou louži. Nepotřebovala ho jen samotná voda, aby byla krásně čirá a pěkně si tekla dolů, ale i všechny ryby a rybičky, žáby a žabičky či vodní ptáci a rostlinky. Potřebovali jej i samotní lidé, kteří měli svá stavení blízko různých toků a rybníků, nebo i ti, co žili ve městech a nosili si domů čistou pramenitou vodu z městských kašen.

Někdy lidé vodníky škádlili či popouzeli a ti jim to pak opláceli, ale většinou byli vodníci prospěšní a žádnou zlobu k lidem nechovali. Spíše se dá říci, že závist některých lidí, kteří se ani neuměli postavit k žádné pořádné práci, byla tím jazýčkem na vahách, když se mluvilo o užitečnosti vodníků a jejich řemesle. Právě takoví lidé je zesměšňovali, jako že jim kape ze šosů, že jsou zelení a studení, že pro nenávist k lidem je topí, aby získávali lidské duše do svých malovaných hrníčků s pokličkami. No, a právě s těmi porcelánovými hrníčky vznikla celá ta vodnická potíž a pověra.

* * *

A jak to bylo doopravdy? To se jednoho jarního dne mladý hashrmánek Ignác, čerstvý tovaryš cechu vodnického, rozhodl odejít do světa. Chtěl si otevřít vlastní živnost na pěkné vodě a také měl v úmyslu si zařídit svou novou domácnost. Ignác vyrostl na Klenici, což je neveliká říčka s pramenem

v pískovcových skalách tekoucím od svahů vrchu Hůra přes Prokopské údolí a Plakánek k soustavě vodních nádrží, jako jsou rybníky Obora, Buškovský nebo Šlejferna. Rozhodl se proto pustit se po jejím proudu až k dolině Štěpánka nedaleko velkého města. Nejdříve se však rozloučil s vodnickou mámou Isarou, vodní vílou řeky Jizery, do které se právě Klenice vlévá, a s vodnickým tátou Pankrácem i dědečkem Medardem, kteří měli s vodou ve svých letech už značné zkušenosti. Ignác jim poděkoval za vše, co mu do života dali, skočil pod Oborou do bystré vody, zamával ploutví a vydal se na svou cestu za štěstím někam do neznáma.

Když doplul jako pstruh až ke Kotelské strouze, potkal na soutoku s Klenicí svého prvního strýce Serváce. Dali se do řeči a Ignác předal pozdravení od rodičů i dědečka. Strýček mu kladl na srdce, aby si dobře pamatoval, odkud pochází a jaké má ve vodní říši poslání. Také mu připomněl, že zelení mužici mají za úkol především ochraňovat a napomáhat všemu, co je na vodě závislé. Na další cestu mu Servác dal malý dárek v podobě dlouhé vyřezávané dýmky, bez které se prý žádný pořádný vodník neobejde, a že to není jen tak obyčejná fajfka, ale je taková, která nikdy nevyhasne. Stačí jen do ní občas přidat trochu tabáku a hoří dál. No, a na to ostatní že už přijde sám, když je od vodnického řemesla. Ignác poděkoval strýci za všechny rady a dárek, skočil do rychlé vody, zamával ploutví a vydal se dál na svou cestu za štěstím.

Když doplul jako štika až k Sukoradské stoce, potkal na soutoku s Klenicí svého druhého strýce Bonifáce. Dali se do řeči a Ignác předal pozdravení od rodičů i dědečka. Strýček mu kladl na srdce, aby si dobře pamatoval, odkud pochází a jaké má ve vodní říši poslání. Také mu připomněl, že zelení mužici mají za úkol především ochraňovat a napomáhat všemu, co je na vodě závislé. Na další cestu mu Bonifác dal malý dárek v podobě napěchovaného pytlíku toho nejlepšího tabáku do vodnické fajfky, bez které-

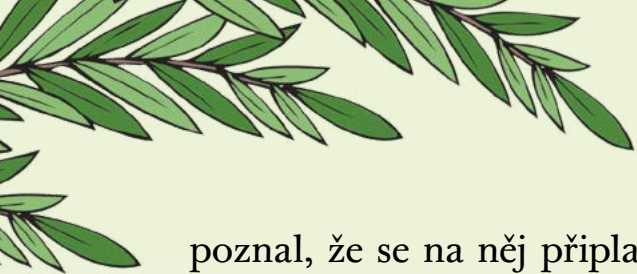

ho se prý žádný pořádný vodník neobejde, a že z toho pytlíku nikdy neubude, ať si kouří, jak dlouho chce. Stačí jen do něj občas přidat kolečko puškvorce a je plný dál. No, a na to ostatní že už přijde sám, když je od vodnického řemesla. Ignác poděkoval i druhému strýci za všechny rady a dárek, skočil do čisté vody, zamával ploutví a vydal se dál na svou cestu za štěstím.

Od Sukorad přes Řepov už to nebylo daleko k nedávno vybudovanému mlýnskému náhonu pro nový mlýn v údolí Štěpánka, kde zatím neprovozoval svou živnost žádný vodník, který je velmi důležitý, protože se stará o dostatek silné vody pro mlýnské kolo. Když Ignác před soumrakem doplul až ke stavidlu před mlýnem, sedl si na kamenitý břeh, aby si poprvé napěchoval a zapálil svou fajfku. Trochu z ní zabafal a tu se začaly dít věci. Voda v Klenici se začala točit a vřít, vypadalo to, jako když sebou mrská, ale brzy

poznal, že se na něj připlavaly podívat rybky z jeho sousedství, které měl také ochraňovat a pomáhat jim. Představily se mu celé rodinky kaprů, mřenek, bolenů, karasů, plotic, candátů a cejnů, ale i okounů, pstruhů, štik či sumců a úhořů. Se všemi se mladý vodník pěkně pozdravil:

„Zdravím všechny ryby, rybky, rybičky, velký, menší i vás maličký, já jsem Ignác z Obory a ochráním vás každé zlobě navzdory.“

Nato nejstarší sumec za všechny přítomné pravil:

„Děkujeme ti, Ignáci, a my se budeme snažit pomáhat tobě, aby se ti u nás líbilo a dobře dařilo.“

Netrvalo dlouho a na zápraží mlýna vyšel sám mlynář, aby se podíval, co že se ta voda dneska tak podivně točí a kdo že to tam venku mluví. Koukal do šera, ale nikde nikdo, až najednou na břehu Klenice zahlédl podivného mužíčka, jak dýmá z fajfky.

„A heleme se, koukejme se, tak my už tu snad máme i hastrmana,“ podívil se mlynář a šel se blíž přesvědčit, zda ho oči nešálí.

„I dobrý večer, pantáto, já jsem Ignác, vodnický tovaryš, a rád bych se usadil ve vašem mlýnském náhonu, staral se tu o vodu, aby jí nebylo ani málo, ani moc, zkrátka tak akorát. Co vy na to, pane otče?“ představil se mladý vodník.

Mlynář se podrbl pod bílou čepicí a povídá:

„Dobrá, dobrá, může být, chlapíčka, který se mi postará o silnou vodu pro mlýnské kolo, bych tu docela potřeboval. Tak já to s tebou zkusím, Ignáci, ale to ti povídám, nechci tu vidět žádné vodnické vylomeniny.“

„I nebojte se, pane otče, řemeslu jsem se vyučil dobře, a jestli mohu, tak bych vám nabídl trochu tabáku do vaší dýmky,“ řekl Ignác a podával pytlík mlynáři, který si napěchoval tabáček, zapálil, potáhl, pokýval hlavou a řekl:

„Hm, hm, dobrý, silný, ale to víš, Ignáci, nějakého hňupa bych tu neviděl moc rád. Víš, jak to je? Komu není shůry dáno, tomu není pomoci. A teď ještě k tomu to veliké sucho od začátku masopustu, Klenice je samý kámen, my máme tolik mletí před sebou a Velikonoce jsou tu co nevidět. Ach jo, to jsou starosti.“

V té chvíli si Ignác vzpomněl, kde Klenice vlastně pramení, a povídá:

„Jo, shůry dáno říkáte, pantáto, tak to se ještě uvidí. Běžte klidně na kutě a ráno si s mládkem přivstaňte.“

Mlynář mu popřál dobrou noc a vrátil se do světnice, kde právě mlynářka zadělávala těsto na zítřejší peciválky. Ignác zabafal fajfkou a vzal si do ruky vrbový proutek, kterým začal posílat signály po vodě k pískovcovým skalám, kde z Hůry říčka vytéká. Tam si jeho znamení na vodě přečetl vodní skřítek Felix a řekl si:

„Ajajaj, koukám, že píše Ignác, jak je dole sucho, a to už brzy bude Velký pátek.“

Zkusím s tím něco udělat, pomyslí si Felix a šel pošimrat pramínek Klenice, který se vesele rozesmál a přidal více vody do svého toku.

Na druhý den ráno mládek pospíchal ke stavidlu, aby jej nastavil na správnou vodu pro mlýnské kolo, a pustil se s mlynářem do mletí. Mlynář si liboval, jak se jim najednou dílo daří, a tu se rozpomněl na mladého vodníka a povídá mlynářce:

„No, musím uznat, že se nám ten Ignác dobře uvedl a ještě přišel akorát včas. To by si zasloužil nějakou odměnu, vid', Matyldo? Dej mu ochutnat tu dobrotku, co jsi večer napekla.“

Mlynářka vzala mísu a zavolala na Ignáce:

„Tak pojd', ty náš pomocníku, to jsou právě peciválky s mákem, polité másličkem a sypané cukrem se skořicí.“

Jen to Ignác uslyšel, už se soukal z vody ven a mnul si ruce, jak si pochutná:

„Jejej, to je vůně, panímámo, to je vůně. Jejej, a jak úžasně chutnají. Takovou lahodu jsem snad ani nikdy nejedl,“ radoval se hastrman s plnou pusou a rukama.

Avšak dlouhé jarní sucho se projevilo všude a silná voda v náhonu vydržela jen pár dní po Velikonocích. Mlynář z toho měl zase pár vrásek na čele, a tak mu jednou navečer Ignác povídá: „No jo, pantáto, vím, co vás trápí, ale na to budu muset požádat o pomoc někoho zkušenějšího.“ Ještě večer napsal na šupinové papíry tři dopisy s adresami pro tatínka Pankráce a strejdy Serváce i Bonifáce, které poslal po okounech proti proudu. Dva dny nato

se vydatně ochladilo, rozpršelo a voda vydržela padat z tmavých mraků celé tři dny, koryto Klenice i náhon se opět značně naplnily, mlýnské kolo se pěkně točilo, mlynář s mládkem si prozpěvovali v mlýnici a mleli tu nejlepší mouku z celého kraje. Neuběhly však ani tři týdny a vody pomalu začalo zase ubývat. Mlynář seděl na lavičce, kouřil s Ignácem vodnický tabák a smutně říká: „Tak jsem si myslel, že všechno do žní semeleme, ale vidíš to, jak zima nedá bílou peřinu, tak to ani mokrý máj nedožene.“ Ignác jen pokrčil rameny, popřál dobrou noc a sešel do vody, kde napsal další dopis, tentokrát dědečkovi Medardovi, a poslal jej po rychlé štice proti proudu.

Další den si děda na vrbě u Obory přečetl Ignácův dopis a povídá:

„Nu což, nastal čas klukovi trochu pomoci a spustit pořádnou kápi, když ji tolik potřebuje.“

Nato se v kraji vydatně rozpršelo a voda vydržela padat z tmavých mraků celých čtyřicet dní, koryto Klenice i náhon se zcela naplnily, mlýnské kolo se pěkně točilo, mlynář s mládkem si prozpěvovali v mlýnici a mleli tu nejlepší mouku z celého kraje. Ještě několik dní před Markétou měli všechno zrno semleté a rozvezené po městě i blízkém okolí u všech kupců.

Mlynář si mnul ruce a radostně povídá:

„No, Matyldo, je na čase pustit se do práce v kuchyni, navařit mísy knedlí a zelí, napéct pekáče masa i kopy buchet a koláčů, pozveme sousedy i muziku a oslavíme tu naši letošní domelnou.“

Mlynářka pokývala hlavou:

„To dá rozum, táto, už jsem ve spíži vše potřebné nachystala, stačí jen říct, kdy ta sláva bude, a v kuchyni vypuknou ty naše přípravy. Ale až začneš zvát hosty, hlavně nezapomeň na Ignáce. Víš, že bys to bez něj letos nestihl.“

„A to máš pravdu, pozvu i hastrmana, ať si lidi povídají, co chtějí,“ odpověděl mlynář.

Na příští sobotu bylo ve mlýně hodně veselo, přijelo plno povozů a bryček s hosty z města i širokého kraje, přišli také sousedé z blízkých usedlostí. Všichni jedli, pili, zpívali a tancovali, jen Ignác seděl u náhonu, tak trochu stranou toho všeho veselí. Smutně tam ukusoval tvarohový koláč, občas uždíbnul a hodil rybkám. Všimla si ho Apolena, dcera hrncíře, který ve své

